

Tomasz Górny

TRZECIA CZĘŚĆ CLAVIER ÜBUNG
JOHANNA SEBASTIANA BACHA
MUZYKA I ZNACZENIE

universitas

TRZECIA CZĘŚĆ CLAVIER ÜBUNG
JOHANNA SEBASTIANA BACHA

Tomasz Górny

TRZECIA CZĘŚĆ CLAVIER ÜBUNG
JOHANNA SEBASTIANA BACHA

MUZYKA I ZNACZENIE

Kraków

Publikacja sfinansowana przez Uniwersytet Warszawski
ze środków pochodzących z grantu NCN nr 2016/20/S/HS2/00058

© Copyright by Tomasz Górny and Towarzystwo Autorów
i Wydawców Prac Naukowych UNIVERSITAS, Kraków 2019

ISBN 978-83-242-3603-9
e-ISBN 978-83-242-6419-3
TAiWPN UNIVERSITAS

Recenzja
dr hab. Szymon Paczkowski

Opracowanie redakcyjne
Pe et

Projekt okładki i stron tytułowych
Sepielak

Na okładce wykorzystano miedzioryt Johanna Gottfrieda Krügnera z roku 1723 przedstawiający szkołę i kościół św. Tomasza w Lipsku (wersja kolorowana, zdeponowana w bazie AKG/EAST NEWS: AKG63691).

www.universitas.com.pl

Spis treści

Wstęp	7
I. Trzecia część <i>Clavier Übung</i> w świetle tradycji zbiorów typu <i>Clavier Übung</i>	13
1.1. <i>Clavier Übung</i> przed Bachem	13
1.2. Trzecia część <i>Neue Clavier Übung</i> Johanna Kuhnaua? ..	18
1.3. <i>Clavier Übung I i II</i> Johanna Sebastiana Bacha	26
1.4. <i>Clavier Übung III</i> Johanna Sebastiana Bacha	34
1.5. Powstanie <i>Clavier Übung III</i>	38
1.6. Czy Bach napisał <i>Clavier Übung IV</i> ?	48
1.7. Nowatorski charakter <i>Clavier Übung III</i>	52
II. Cykl dla „panów organistów”	61
2.1. <i>Clavier Übung III</i> – krąg adresatów	61
2.2. Cykl na klawikord?	65
2.3. Mit „organów Silbermannowskich”	74
2.4. Organy Silbermanna a datowanie <i>Clavier Übung III</i> ...	81
2.5. Registracja <i>Clavier Übung III</i>	86
III. Budowa Trzeciej części <i>Clavier Übung</i>	91
3.1. Plan formalny	91
3.2. <i>Preludium Es-dur</i> BWV 552/1	98
3.3. Msza organowa	101
3.3.1. <i>Kyrie – Christe – Kyrie</i> BWV 669–674	103
3.3.2. <i>Allein Gott in der Höh sei Ehr</i> BWV 675–677	107